

116. ▶ TIHANYI LAJOS (1885-1938)

Nagybányai táj, 1909

Olaj, vászon, 60x65,5 cm
Jelezve jobbra lent: Tihanyi L

Kezdő ár: 24 000 000 Ft / 77 419 EUR
Becsérték: 40 000 000 – 55 000 000 Ft
Estimated value: 129 032 – 177 419 EUR

OEUVRE-KATALÓGUS : 72.

- ▶ In.: Majoros Valéria Vanília: Tihanyi Lajos a művész és művészete, Monument-Art, 2004. reprodukálva: 4. kép

PROVENIENCIA:

- ▶ Brachfeld Sándor (1912), Forbáth Józsefné (1963), dr. Lax László (1973)

KIÁLLÍTVA:

- ▶ Nagybányai Jubiláris Kéпкиállítás. Nagybánya, 1912. augusztus 1-31. katalógus: 246. (Nagybányai tájkép címen)
- ▶ Tihanyi Lajos emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1973. március, katalógus: 20. (Tájkép címen)
- ▶ A Nyolcak. Centenárium kiállítása. Janus Pannonius Múzeum, Modern Magyar Képtár, Pécs, 2010. december 10. - 2011. március 27.; Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2011. május 17. - szeptember 12. katalógus: 384. (Nagybányai tájkép címen)

FELTEHETŐEN KIÁLLÍTVA:

- ▶ "Nyolcak" kiállítása. Nemzeti Szalon, Budapest, 1911. április 29. - május 25. katalógus: 81-84. (Tájkép címen)

REPRODUKÁLVA:

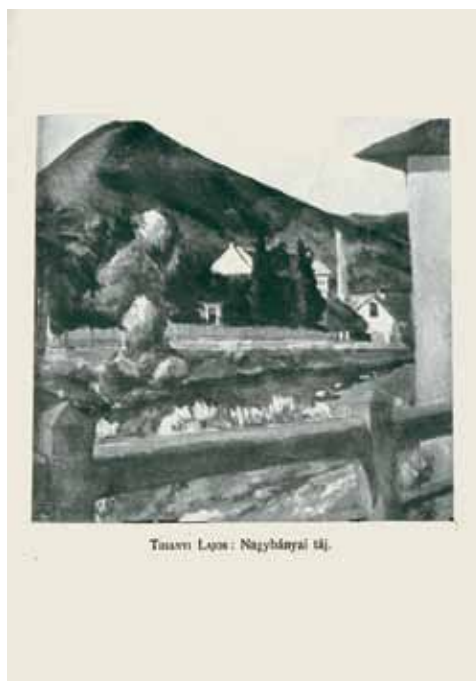
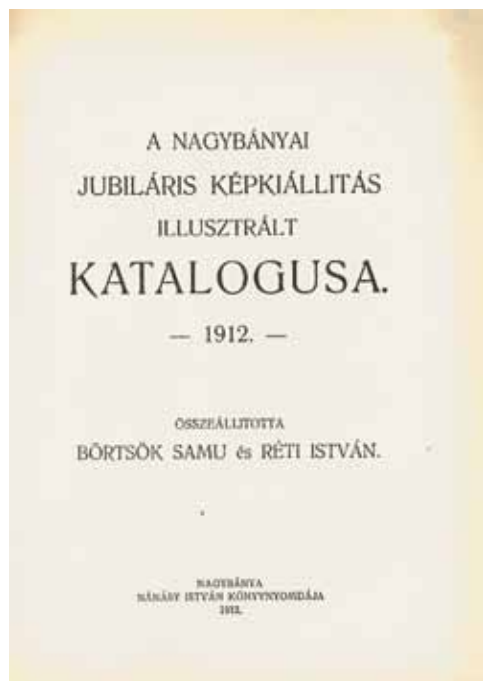
- ▶ Aurora irodalmi és művészeti hetilap, 1911. május 6. 161. oldal
- ▶ A Nagybányai Jubiláris Kéпкиállítás illusztrált katalógusa. szerk.: Börtsök Samu és Réti István, Nagybánya, 1912. 157. oldal
- ▶ A Nyolcak. Centenárium kiállítása katalógusa. Janus Pannonius Múzeum, Modern Magyar Képtár, Pécs, 2010. 405. oldal

3-4. A Nagybányai Jubiláris Kéпкиállítás (1912) katalógusának címlapja.
A belső oldalon a festmény reprodukciója

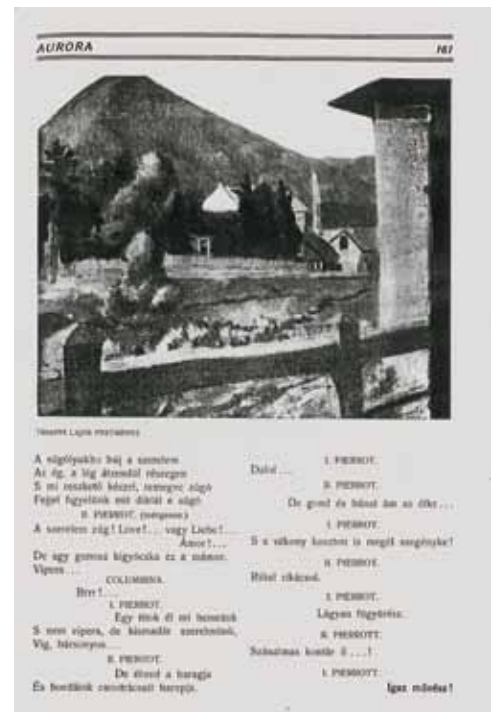

1. Kereszthegy, Nagybánya
archív képeslap

2. Kereszthegy, Nagybánya
Fotó: Bedő Rudolf

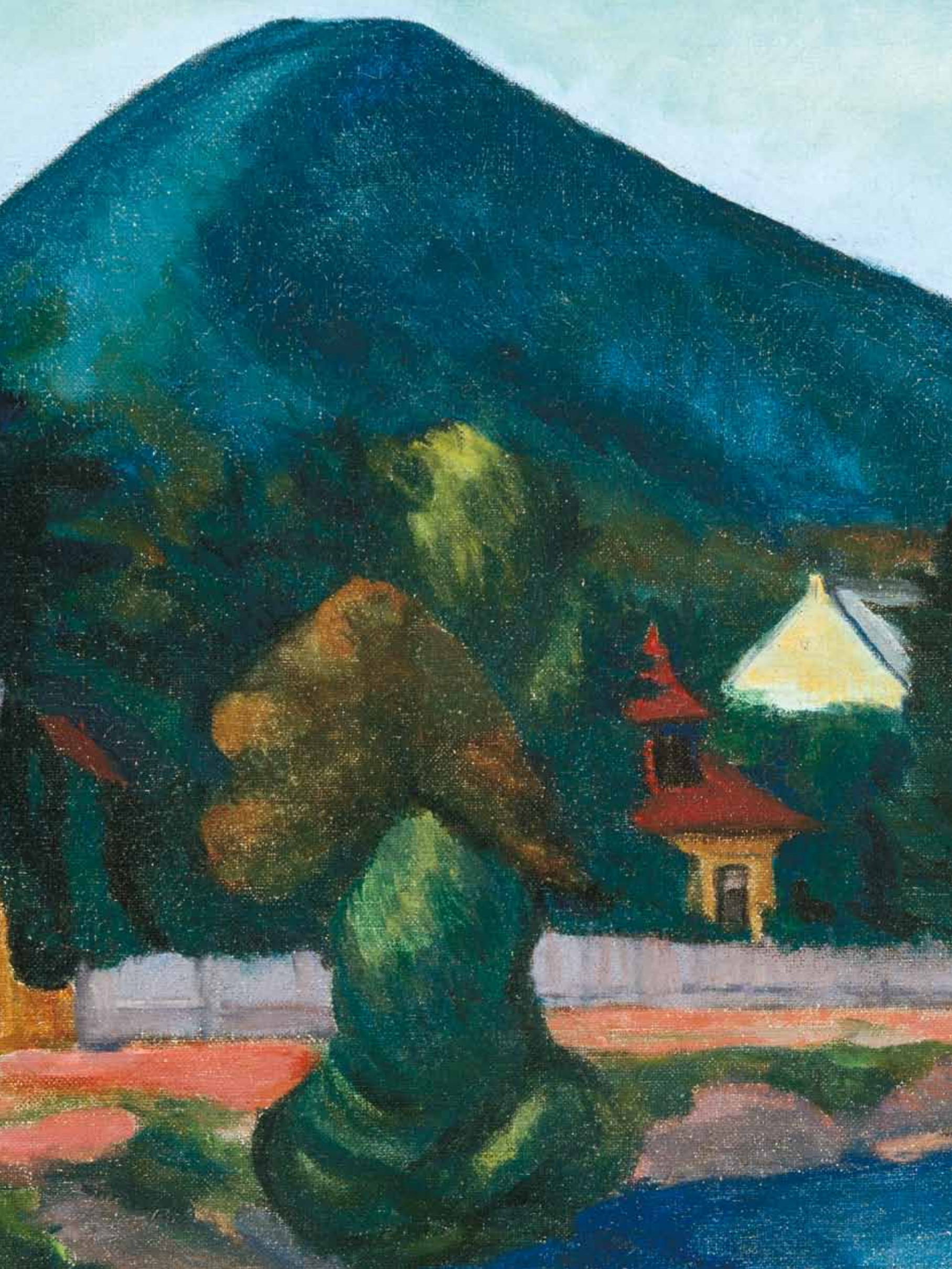

5-6. Az Aurora irodalmi és művészeti hetilap címlapja (1911)
A belső oldalon a festmény reprodukciója

7. Bornemisza Géza: Kilátás a hegyre, 1909 körül
magántulajdon

Tihanyi Lajos 1907 és 1910 között minden nyarat Nagybányán töltve, a szabadiskolától függetlenül dolgozott. A Nyolcak művészcsoport ezt követő megalakulásakor, Tihanyi a korai hazai modernizmus ekkor legprogresszívebb alakulatához csatlakozott. 1911 májusában részt vett a Nyolcak sorrendben második, de e néven első tárlatán, mely a korszak legnagyobb sajtóvisszhangját kiváltó kiállítása volt. „Tihanyi Lajos egyike a legkomolyabb magyar koloristáknak. Szín, valór, rajz nála mind egy nagy festői probléma megoldásához szolgálnak. Mindent egyszerre, együtt lát, és sohasem pihen el annyira részleteknél, hogy közben az egészet elfelejtené. Kiállított tájképei a szintézis harmóniája, a mindent magába olvasztó kép.” – írta a tárlaton bemutatott tájképeiről Relle Pál ekkor az *Egyetértésben*. Tihanyi összesen hét festményt állított ki, ebből öt volt tájábrázolás, melyek közül kettő már magántulajdonban volt a tárlat idején, három pedig eladóként kínálta magát, egyenként 500 koronás áron. Szinte bizonyos, hogy a most aukcióra kerülő Tihanyi-remekmű, bemutatásra került ezen a híres és hírhedt 1911-es kiállításon. Ezt a következtetést azzal lehet alátámasztani, hogy Bölöni György a kiállítás idején cikket közölt Tihanyiról az *Aurora* című irodalmi és művészeti hetilapban és az összes ekkor kiállított kép reprodukciója szerepelt a lapban, köztük a *Nagybányai táj* is. Ezzel kapcsolatban csupán az a kérdés maradt nyitva, hogy a kiállított öt tájkép közül a *Nagybányai táj*hoz milyen katalógusszám kapcsolható, valamint, hogy a mű már ekkor is Brachfeld Sándor tulajdona volt-e, vagy a képet esetleg csak ekkor, a tárlat idején vásárolta-e meg? A Brachfeld fivérek (Ferenc, Sándor és Vilmos) kiterjedt kereskedelmi tevékenységet folytattak ebben az időszakban, budapesti rövidáru kereskedőkként lettek bejegyezve a *Budapesti Czím- és Lakásjegyzék* 1912. évi kötetében. Brachfeld Ferenc Berény Róberttől vásárolt művet, adta hírül a *Világ* 1911. május 9-i száma, a Nyolcak tárlaton eladott művek felsorolásában. Brachfeld Sándor pedig az ekkor már biztosan tulajdonában volt *Nagybányai táj*at adta kölcsön az egy évvel későbbi Nagybányai Jubiláris Kéпкиállításra, mely az immár másfél évtizednyi múltra visszatekintő, Európa-szerte híres nagybányai művésztelep és szabadiskola addigi legrepresentatívabb bemutatkozása volt.

8. André Derain: Hegyi út, 1907
Museum of Modern Western Art, Moszkva

9. Raoul Dufy: A folyó, 1905 körül
magántulajdon

Tihanyi Nagybányai tája az ezt követő jó néhány évtizedben ismeretlen utakat járt be, hogy hol őrizték és kik voltak további tulajdonosai az 1912 és 1963 közötti fél évszázad során, az egyelőre felderítetlen. A tízes évek eleji sikeres és egyben botrány dús szereplését követően, legközelebb 1963-ban bukkant fel a BÁV 9. aukcióján és ekkor a Magyar Nemzeti Galéria védettség alá helyezte a művet. Így kerülhetett sor az újbóli lappangás helyett arra, hogy a beazonosított és nyilvántartott képet kölcsön kérhették Tihanyi 1973-as nagy, gyűjteményes kiállítására. Sem előtte, sem azóta nem volt a művésznek ilyen nagyszabású, az életművet ilyen mélységekig feltáró kiállítása. Ugyancsak a védettség könnyítette meg, hogy a kép szerepelhessen a Nyolcak művészetét 2010–2011-ben Pécsen és Budapesten bemutató, tudományos alaposággal előkészített centenáriumi tárlaton is.

„A Nyolcak társaságában legfiatalabb Tihanyi Lajos, de fiatalságában komoly, erős érzésű, szigorú ítéletű, akinél talán szebben, nagyobb odaadással és őszintébben egyikük sem fogja fel művészi feladatát. Tájképein nagy tömegében fogja meg a természet sarkait, erős összefoglalásokkal, s bent, fák lombjainak sűrűjébe mélyre hatol, olyan festői érdekességek felé, amelyek közönséges szemű festőket le nem kötnek.” – olvasható Bölöni Györgytől a Világ című lapban a Nyolcakat propagáló írásában 1911. április 29-én. Tihanyi korai modern időszakában a portré, csendélet, tájkép és az aktos kompozíció műfajaiban is tevékenykedett. Kritikusainak és méltatóinak java, mégis elsősorban tájképeit hozta fel példaként arra, miként lehet igazán koherensen, becsületesen és őszintén megragadni azt a művészi programot, mely nem csupán a korai magyar modernizmus, de a Nyolcak zászlójára tűzött jelmondat szerint is így hangzott: „[...] tradíciókból kiindulva megyünk előre, hogy keressük és megtaláljuk azokat az új nagy értékeket, amelyek lényegileg nagyon is rokonok lesznek minden idők jó művészetével.” E gondolatot a művészcsoporthoz egyik vezetője, Kernstok Károly fogalmazta meg 1910 januárjában. Tihanyi pedig ennek igyekezett megfelelni, úgy tájképeivel, mint egyéb műveivel, és ma már egyértelmű, hogy maradéktalan sikerrel.

Rum Attila

